

Cancel culture a felsőoktatásban

Dr. Navracsics Tibor

Emmanuel Macron francia köztársasági elnök, egy évvel az elnökválasztás előtt bejelentette a francia közigazgatás személyzetét évtizedek óta kinevelő Nemzeti Közigazgatási Főiskola (École Nationale d'Administration) bezárását. A lépés – bár belesimul a francia politikai hagyományokba – kevesebb tényleges haszonnal kecsegtet, mint amennyire látványos gesztus a választópolgárok számára.

A franciák mindig is élen jártak a cancel culture képviselésében. Bizonyították ezt 1789-ben és az azt követő években, majd az azóta eltelt több mint két évszázadban is, amikor elfogyasztottak eddig négy köztársaságot – most fogyasztják az ötödiket – két királyságot, két császárságot, és egy tekintélyelvű rendszert Pétain marsall vezetésével. Már csak ebből a felsorolásból is látszik, hogy a franciák jobban szeretik a megsemmisítést, mintsem a reformálás módszerével megtalálni az új megoldásokat.

Úgy tűnik, ez a hagyomány most Emmanuel Macron francia köztársasági elnöknek is sajátjává lesz. Április 8-án egy, a közigazgatási szakembereknek zárt ajtó mögött elmondott beszédében megosztotta velük azt a döntését, miszerint [felszámolja](#) a francia közigazgatás és politikai élet elitjének iskoláját, az École Nationale d'Administration, azaz az ENA-t.

Macron lépése nem előzmények nélküli. Egyszer már [felvetette](#) a közigazgatási felsőoktatással kapcsolatos jövőbeni elképzelései között azt a – saját szavaival élve – „mélyreható forradalmat”, amelynek megvalósulásaként most megszűnik Európa legnagyobb tekintélyű közigazgatási főiskolája. 2019 áprilisában történt mindez, amikor egy sajtótájékoztató keretében ismertette azokat az elképzeléseit, amelyekkel igyekezett megnyugtatni az akkor már köze fél éve a hatalomnak mindennapos fejfájást okozó „[sárgamellényesek](#)” mozgalmának követőit és szimpatizánsait.

Ahogy akkor, két évvel ezelőtt, most is elsősorban elitellenes éle van az elnöki döntésnek. Az ENA a francia közvélemény számára az első számú elitkelletető. A legutóbbi négy francia elnökből három – köztük a jelenlegi elnök is – itt végzett. Az ENA-n végzettek szerepét nem lehet túlbecsülni a francia politikai rendszer működtetésében. Az 1945-ben alapított főiskola növendékei nemcsak az elmúlt hetvenöt év Franciaországának meghatározó szereplői voltak, de a nemzetközi és az európai belpolitikában is döntő szerepet játszottak.

Az ENA által korszerűsített és nemzetközi mintává tett francia közigazgatás többek között mintaadónak bizonyult az Európai Unió közigazgatási apparátusának és belső működési rendjének kialakítása során. Miközben kétségtelenül elitista intézményről van szó, a nemzedékek során olyan tudást halmozott fel oktatói gárdája, amely az amúgy a

huszadik és huszonegyedik században folyamatosan teret veszítő Franciaországot mégis a világ és Európa élmezőnyében tudta tartani.

Ezt az intézményt teszi most Emmanuel Macron újjavasztásának érdekében politikai kampánya részévé. A forradalmi lendület azonban inkább a felszínnek szól. Jól mutatja ezt, hogy az ENA megszűnésével egyidőben ugyanott, Strasbourg-ban, megkezdte működését az ENA utódja, a Közszolgálati Intézet – Institut du service public -, amelynek neve ugyan még változhat, de a lényege nem: az új intézménynek az új kor szellemének kell megfelelnie. Ahogyan a beszédében fogalmazott Macron: az ENA 1945-ös megalapítása olyan történelmi időszakban történt, amikor két világháború után valami újat kellett kezdeni. Most a koronavírus-járvány kihívásával küzdve ugyanolyan történelmi feladatnak kell megfelelni, és ehhez szükség van egy új szellemiségű felsőoktatási intézményre.

Mindez azonban továbbra sem teszi világosabbá, hogy mennyiben jelent majd az intézmény átnevezésén és néhány kommunikációs gesztuson túl valóban korszerűbb vagy versenyképesebb francia közigazgatási felsőoktatást.

2021.04.15.

